

Lietuvaitės

LIUDVIKA DIDŽIULIENĖ-ŽMONA

Lietuvaitės

3 VEIKSMŲ 4 PAVEIKSLŲ KOMEDIJA

VEIKĖJAI

KARKLINSKAS — Uogėnų dvaro savininkas.

JUDITA — jo žmona

MUNIA — jų duktė

JANCIA — jų duktė

MILCIA — jų duktė

BALYS ŽAGARAS — studentas

KAZYS STAGARAS — studentas

DAMUKAS GORECKIS — 40 metų jaunikis, Karkilinskių kaimynas

ROMUKAS ZALESKIS — 42 metų jaunikis, Karkilinskių kaiminas

JUZIENĖ — Karkilinskių «gaspadinė»

ULIUTĖ — tarnaitė

Laikas — dabartis. Vieta — Karkilinskių dvaras.

VEIKSMAS I

JUDITA

valgomajam kambaryje sėdi su mezginiu rankose

Na, tai šį kartą apsiėjo be audros. Senis nei nepajuto, nei nenumanė mūsų šutravimos¹, mūsų ruošimos... Ai, kaip gerai! Kaip gerai pasisekė! *susimąsto* Bet... Bet... Kaip bus su pinigais? Kur aš gausiu be jo? Graibiau, graibiau kur galėdama, dabar priėjo prie to, kad niekas man nebeduoda, niekas nebeskolina *susimąsto* — reikės senį maldauti, reikės verkti, raudoti, alpti... Ką jau daryti: reikia, tai reikia! Toks jau mano likimas.

KARLINSKAS

įbėga pasišiaušęs, supykęs, rėkdamas iš tolo

Na, ir kas, kas čia dabar dedasi?! Ras čia dedasi?! Sujudimas, sukirutimas visuose namuose, laksto visi kaip pasiutę! Laukan prie darbo niekas neina — o čia rugiai bira — pražūtis! Pražūtis!

JUDITA

pasikėlus artinasi prie jo, meilindamasi glosto jį

Nieko širdyte, nieko dūšyte², nepyk, nesirustink taip labai, aš liepiu... Ai... Mat... Yra čia toks reikalas... Reikalas...

KARLINSKAS

Reikalas? Koks gi reikalas?

JUDITA

nedrąsiai

Atvažiuos pas mus keletas svečių... norėčiau juos žmoniškai priimti.

KARLINSKAS

piktai

Vėl ko, vėl dar ko? Svečiai ir svečiai be galo, o jei ne svečiai, tai pati važinėji su savo dukrelėmis ir taip toliau, ir taip toliau! O prireiks pinigų...

JUDITA

skubiai pertraukdama jo kalbą

Prireiks dūšyt, prireiks širdyt, bet nedaug, nedaug — šimtelį duosi ir gana bus; žinai, aš ir su nedaugeliu apsieinu³, bet ko reikia, tai jau reikia...

KARLINSKAS

piktai

Jūsų reikalams nei galo nėra, tik ūkį baigiate pustėti⁴!

JUDITA

Žinok, girdyt, kad ką darau, darau tai mūsų vaikų labui.

ULIUTĖ

praveria duris ir įeina vidun

Ponai, gaspadorius prašo.

KARLINSKAS

Pasakyk, kad tuojau einu

nori eiti. ULIUTĖ išeina

JUDITA

Palauk, palauk, turiu baigti svarbią kalbą.

KARLINSKAS

paėmęs kepurę

¹šutravimas — nuo: štruoti - sparčiai dirbti [przypis edytorski]

²dūšytė — maloniai apie kitą žmogų, brangenybė. [przypis edytorski]

³aš ir su nedaugeliu apsieinu — kitaip: man ne daug tereikia. [przypis edytorski]

⁴pustėti — eikvoti, tuštinti. [przypis edytorski]

Žinau, žinau, nieko svarbaus.
nori eiti

JUDITA
užstodama kelią

Nieko svarbesnio mums negali būti, kaip vaikų reikalai; apie tai ir noriu su tavim rimtai pakalbėti.

KARLINSKAS

Ačiū už tai, tiek kartų jau kalbi man ir vis tą patį; nenoriu nei klausyti — gaila laiko!
nori išėiti

JUDITA
karčiai

Žinau, žinau, kad nuobodu tau klausyti kai kalbu apie vaikus; tėvas tu, tėvas. Argi užmiršai, kad Muniui jau trisdešims penki metai, Jancia tik dviem metais už ją jaunesnė, o Milda kitimet⁵ trisdešimtus pradeda... Reikia pagalvot, reikia nuspręsti kas bus, kur jas padėti...

KARLINSKAS

Hm... Kur padėti? Kur padėti? Didelis klausimas — kur jas padėsi? Mergaitės išdykusios, tinginės, visai blogai išauklėtos...

JUDITA
piktai

Ta man prikaišiosi blogą mergaičių išauklėjimą?! Tu drįsti man išmetinėti⁶? Nelaikiau prancūzės septynerius metus, nelaikiau muzikanto penkerius metus. Bet ko jos nemoka? Prancūziškai kalba, nors Paryžiun vežk. Nebus gėdos. Fortepijonu skambina, net miela klausyti, ir ko tau daugiau reikia?!

KARLINSKAS

Aš tiek nežinau kiek mano pinigų prancūzė su muzikantu išsivežė, o kokias iš to mergaitėms nauda — nežinau ir nenumanau.

JUDITA

Taigi, mat, nežinai, nes tau tai nerūpi, nes visai to nežiūri, tik prasimanai sau, tai to trūksta, tai to netenka⁷ ...

KARLINSKAS

Oi, netenka tai netenka...

JUDITA

Ir ko joms bent netenka? Mergaitės gražios, mokytos. Ir ko bent trūksta?

KARLINSKAS

Trūksta tai trūksta, tarp mūsų kalbant, daugelio trūksta — bet ko, tai ir aš pats nežinau. Tik numanau, kad mergaitės turėtų būti kitokios, ir kad geros iš jų būtų moterys — turi būti kitoniškai⁸ auklėtos. Tūri būti...

JUDITA

pertraukdama kalbą

Visa bus gerai, visa bus gerai, tik reikia pasirūpint greičiau išleisti jas už vyrų — norint gi išleisti, reikia bent kiek tuo rūpintis, reikia nors vakaro, baliaus...

KARLINSKAS

pertraukdamas

⁵*kitimet* — kitais metais. [przypis edytorski]

⁶*išmetinėti* — priekaištauti. [przypis edytorski]

⁷*netenka* — neužtenka. [przypis edytorski]

⁸*kitoniškai* — kitaip. [przypis edytorski]

Taip, taip, baliaus, vakaro, baliaus... Užėte, užėte anais metais, net visą mišką vėjais paleidote, o kas iš to? Tikėjais Goreckio — niekai! Tikėjais Zaleskio — niekai! Ant galo⁹ sumanei Varšuvon mėšėdes¹⁰ dukreles vežti...

JUDITA

Varšuvoje negailėjau nei žygio, nei pinigų — visa dariau, kas gerai motinai pridera daryti. Jau, matyt, grafas Zigmantas ištikrųjų manė apie dukrelę, bet tu visa surikdei¹¹.

KARLINSKAS

Aš? Aš surikdžiau?

JUDITA

Žinoma, tu surikdei! Rašau kartą — pinigų! Rašau kitą — pinigų! Tu vis tyli. Prašau, pagalios¹² maldauju: pinigų! pinigų! Štai ir atsiuntė — tris šimteliu! Ką tu Varšuvoje nuveiksi su tais trim šimtais? Ir prisiėjo¹³ grįžti namo nesulaukus galo. O namo sugrįžusi — ką turiu? Nei valios, nei balso, gi vietoj pritarimo, vietoj pagalbos tik kliūtis ir pasipriešinimas; vietoj padėkos — tik rugojimai be galo... *gailiai*. Nelaiminga aš moteriškė patekus tokiam despotui, tokiam šaltam egoistui! Ir kaip aš pirmiau nemačiau tol *kaskart gailias* Nelaiminga aš ir nelaimingos mano dukrelės, teksjoms, nabagėms¹⁴, žilą kasą sunešioti!

gailiai randa

KARLINSKAS

suminkštėjęs artinasi prie jos

Ko gi čia taip labai įsigailinai? Aš gi joms nieko blogo nedarau... Aš gi joms ne priešas... Nutilk, nutilk, prašau; tik pagalvok, ką aš dabar galiu, iš kur man gauti pinigų? Miško nebėra, kviečiai ant kelmo parduoti, o čia bankas neapmokėtas, Mauša lenda skolos, Ickus lenda skolos — juk darbininkus reikia samdyti — be pinigų...

JUDITA

pertraukia verkdama

Nenervuok manęs savo lokais, Maušais ir biesais¹⁵ ! Nekrimsk manęs! *balsu rauda*
Hu, hu, hu...

KARLINSKAS

visai atsileidęs, ima ją už rankos, glosto žmonos veidą

Miela mano dūšyte, nusiramink jau, nusiramink, kam čia tos scenos? Gaila sveikatos!

tu tarpu duryse pasirodo vienos panelės gaiva

JUDITA

silpnu balsu

Ai, vandens.

KARLINSKAS

paduoda vandens stiklinę, kiša prie burnos

Nusiramink, Judit, nusiramink, mergaitės išgirdusios nusigąs...

JUDITA

Būtinai reikia mergaitėms vyrus parūpinti. Reikia pabandyti... Gera proga...

KARLINSKAS

nudžiugęs

Ką? Ką? Ar kas naujo? Sakyk, girdyt, aiškiai, kaip? Kas? Kur?

JUDITA

Tai gi mat... Kaip čia tau pasakius... Atvažiavo pas gimines viešėti baigę šiemet mokslus du studentai...

⁹ant galo — galų gale. [przypis edytorski]

¹⁰mėšėdėjas — puotautojas. [przypis edytorski]

¹¹surikdyti — sukliudyti, sutrukdyti. [przypis edytorski]

¹²pagalios — pagalbos. [przypis edytorski]

¹³prisiėjo — pririekėjo. [przypis edytorski]

¹⁴nabagėms — vargšėms. [przypis edytorski]

¹⁵biesas — velnias. [przypis edytorski]

KARLINSKAS

nustebęs

Studentai, sakai? Studentai? Kur jie gyvena? Kaip vadinas?

JUDITA

Vieši Aukštakalniuose — ponai: Žagaras ir Stagaras.

KARLINSKAS

pašoksta įnirtęs

Ką? Ką? Ką pasakei? Tai šitie, šitie muzikų vaikai! A kad tu nesulauktum!

Pakelia kumštį aukštyn, paskui suduoda į stalą

JUDITA

Pamažu, pamažu... Dagi čia niekur nieko... O gal dar toks inžinierius ar toks juristas¹⁶ nei nepanorėtų jau nebejaunų ir neturtingų panelių...

KARLINSKAS

priejęs prie jos

Ką sakai? Ką? Jis drįstų nepanorėti, jis galėtų nepanorėti mano vaiko?! Niekados! Niekados! Tai aš nepanorėsiu, kad mano anūkai būtų muzikai, kad mano duktė apsirišus nuometu, kaip sakoma — marčia martautų... Niekados! Niekados! Greičiau man galvą nukirskite!

JUDITA

Nutilk, nerėkauk, bent ramiai apgalvok, kaip čia gali išeiti... Tik paklausk: pasi-pažis¹⁷, pradės buvot, o toliau, toliau — gal ir įsimylės. Pamatys vienas, pamatys kitas — ir manys sau: tos Karklinskiūtės tai ne bet kas; studentai pas jas buvoja, studentai jas daboja¹⁸. O tu kalbėk ką sau nori, studentai žmonės šviesūs, inteligentai, prie to jie dabartiniu laiku madoje. Daugelis jų nori, daugelis dėl jų rungtis, taigi pamatys vienas, pamatys kitas...

KARLINSKAS

pertraukdamas kalbą

Taigi, pamatys vienas — kitas, kapt už vienos, kapt už kitos! *griebia pačią glėbio* Ot taip kalbėt tai kas kita. Studentai kitus paragins. Studentai pakurstys! Cha, cha, cha! Pakurstys!

juokiasi abudu

tuo tarpu tarpduryje pasirodo galvos dviejų panelių, pro kitas duris įeina Uliutė

ULIUTĖ

Ponai, gaspadorius prašo.

KARLINSKAS

Aha, einu, einu!

eina

JUDITA

pasivydama

Pinigų bus?

KARLINSKAS

Bus, bus.

išeina

JUDITA

praverdama duris, iš kurių matėsi panelių galvos

Eikite čia, dukrelės!

atbėga visos trys Karklinskiūtės viena paskui kitą, prieš motiną pritūpdamos

¹⁶juristas — teisininkas. [przypis edytorski]

¹⁷pasipažis — susipažins. [przypis edytorski]

¹⁸daboja — saugo. [przypis edytorski]

MUNIA, MILCIA, JANCIA
Klausome, mamyte!?

JUDITA
eina prie kanapos ir sėda

Gerai eina, tėvuką prikalbėjau — pinigų duos. Studentus užkviesti leidžia. Pasilinksminsite mano dukrelės!

MUNIA, MILCIA, JANCIA
Oi, kaip gerai, mamyte, gerai!!! Koks džiaugsmas! Kaip gera mamytė!
glaudžiasi visos prie motinos, JUDITA glosto jas

JUDITA
Aš savo padariau. Dabar darykite jūs kaip išmanote; man lieka rūpestis apie balių; jau metas ir pradėti rengti.
išeina

MUNIA
Dabar mano eilė, klausykite. Mums pirma viso ko reikia likti lietuvaitėmis.

JANCIA
Lietuvaitėmis?

MILCIA
Lietuvaitėmis, sakai?

MUNIA
Taip, taip, lietuvaitėmis. Mužikai studentai myli savo žmones, savo papročius, savo dainas, myli savo kalbą...

JANCIA
Aa! Suprantu! Turime užsisiegti storą sijoną, palaidą jaką¹⁹, ant galvos skarelę...

MUNIA
piktai
Nieko nesuprantate, varnos!
nori išeiti, bet tis durimis ją sulaiko ir atgal sugrąžina

JANCIA IR MILCIA
Nepyk, Munity, tos lietuvaitės ir tie lietuviai tokie juokingi... Chi, chi, chi! Tokie juokingi! Na, tai užsidėsime sermėga²⁰, tolūba²¹. Chi, chi, chi! Ir būsime lietuvaitės!.
juokiasi abidvi

MUNIA
raukosi piktai, nusigręžia ir nebenori daugiau kalbėti

JANCIA
Nesiraukyk, Munity, bet tas taip juokinga — pasidaryti lietuvaitėmis... Chi, chi, chi!

MILCIA
subara Jancę
Ką tu čia su niekais. Munia kalba rimtai, tu savo juokais kliudai jai kalbėti. Tylėtum bent, kai išmintingesnė kalba, supranti? Tylėk ir dėkis domon²².

JANCIA
eina prie fortepijono
Tyliau jau, tyliau. Munity, kalbėk, tu protingesnė už mus; sakyk, ką daryti, kad tiems kvailiukams kaušus apsukti *glosto* MUNĘ Kalbėk gi, Munity!

¹⁹*jakas* — švarkas. [przypis edytorski]

²⁰*sermėga* — iki XX a. dėvėtas viršutinis vyrų ir moterų drabužis. [przypis edytorski]

²¹*tolūba* — dabar: tolubas - ilgi, medžiaga apmušti kailiniai. [przypis edytorski]

²²*dėkis domon* — kitaip: įsivaizduok esanti dama. [przypis edytorski]

MILCIA

Kodėl vadini juos kvailiukais? Dėdė Jonas sakė, kad jie labai esą išmintingi vyrukai. Stagaras gi net knygas rašęs...

MUNIA

Ar taip? Tai su tokiais bus vargu... senų žvirblių pelais ²³neprivylosi...

JANCIA

Pelais? Kodėl pelais? *Raukosi* Ar tai mes pelai? Ho, ho!

MUNIA

Nėra čia ko pykti... Tai tik tarp mūsų kalbant... Bet šiaip ar taip — reikia juos sugauti. Ir mama labai nori... Tągi pirma viso ko reikia, kad mūsų vardai skambėtų lietuviškai: Munia, Jancia ir Milcia — netinka lietuvių kalboje. Vadinkimės: Marytė, Jonytė ir Mylytė, arba Meilytė...

MILCIA IR JANCIA

Tikrai lietuviškai gražiau skamba: Marytė, Jonytė ir Meilytė! Bet ar atminsime? Ar atmins mama? Tėvukas ar išmoks?

MUNIA

Jos balinai turite atminti, tėvuko gi ir mamos — niekas nepaturos²⁴.

JANCIA IR MILCIA

Tiesa, mamos ir tėvuko niekas nepaturos.

MUNIA

Reikia mums įsitaistyti lietuviški kostiumai; žinoma, turi būti gražūs, puikūs...

JANCIA

Taisykite jus sau, kad norite, aš to maskarado nenoriu! Aš įsitaisyčiau rūbus sulig naujausios mados. Apsitaisyčiau taip, kaip man geriau priderės!

MILCIA

nekantriai

Gerai jau, žinokis, daryk kaip tau patinka, tik nekliudyk kitoms.

MUNIA

Paskui reikia gauti kur nors keletas lietuviškų knygelių.

MILCIA IR JANCIA

Lietuviškų knygelių? Argi yra ir lietuviškos knygelės?

MUNIA

O kaip gi... Dėdė Jonas sakė, kad dabar lietuviai labai sukrutę, prakilnesnieji knygas rašę, spausdisą ir net laikraščius leidžią... Iš svetimų kalbų knygas verčia...

JANCIA

Je, jet aš maniau, kad jie džiaugiasi kokią nors svetimą kalbą išmokę... Lietuviškos bjaurios, muzikiškos²⁵ nei žinoti nenori!

MUNIA

Taip buvo seniau. Dabar jie lietuvių kalbą kelia aukštyn — mums tat reikia ši kartą prisitaikyti. Girdėjau mūsų gaspadorius turįs keletą knygelių ir laikraštį.

JANCIA IR MILCIA

Laikraštį? Lietuvišką laikraštį?

MUNIA

Taip, parsisiųsdina laikraštį, tik neatmenu, kaip tas laikraštis vadinasi.

MILCIA

Vistiek, by tik yra, tai galima bus iš jo paskolinti...

²³*pelai* — tuščias, bereikšmis dalykas. [przypis edytorski]

²⁴*nepaturos* — turoti - kreipti dėmesį, paisyti. [przypis edytorski]

²⁵*muzikiškos* — vyriškos. [przypis edytorski]

MUNIA

Gerai sakai, galima bus paskolinti visa, ką tik turi. Bet jums reikia būtinai išsimokyti skaityti ir šį tą perskaityti, kad užvedus jiems kalbą apie lietuvių literatūrą, žinotumėt ką sakyti; prie to išmokti keletą lietuviškų dainelių, su tarnais ir tarnaitėmis kalbėti lietuviškai... Ir tarp savęs — jiems girdint — lietuviškai.

Žodžiu sakant, mes patriotės, mylime mūsų tėvynę Lietuvą, mylime savo brolius lietuvius... Mylime lietuvių kalbą, dainas, ir taip toliau, ir taip toliau... Suprantate?

JANCIA IR MILCIA

Suprantame, suprantame!

pauza

MILCIA

tai aš eina pas Juzienę dainų mokytis...

JANCIA

Aš pasauksiu Uliotę ir mokysiuos dainuoti prie fortepijono.

MUNIA

Eikite, o aš nueisiu pas gaspadorių knygelių ir laikraščio skolinti.

JANCIA ir MILCIA *išeina*

MUNIA

vieną, vaikščiojį, mąsto... atsisėda ir atsikelia

Ne, čia be dėdės Jono pagalbos neapsieis. Mama nori dabar balių iškelti, bet tas išeis gana prastai. Ne, ne, net pirma pažintis su studentais turi būti ne baliuje. Baliuje jie į kitas gali žiūrėti, aš gi su savo sesutėmis liksime ant paskutinio pieno. Taip, taip; reikia prašyti dėdės Jono: jis mums padės. Jis pasirūpins ir juos pas mus atvežti, *pauza* Kiek man rūpesčio, kiek rūpesčio!

susiima gaivi rankomis ir vaikštinėja susimąčiusi

JANCIA

įeina su plukta²⁶ popierių rankose

Štai, Munyt, lietuviškos knygelės ir laikraštis. Aš tave pavadavau. Nuėjau pas gaspadorių ir ką tik radus suėmiau ir atnešiau.

MUNIA

vartydami popierius

Aha, tiek pakaks. Dabar tik su dainomis bėda.

JANCIA

Ne bėda, ne bėda! Juzienė ir Ulia daug jų moka.

įeina MILCIA su ULIATE, kuri nedrąsiai atgal traukdamasi

ULIUTĖ

Negaliu, paeit...

MUNIA

Eikš, eikš, Uliut, padainuosi.

ULIUTĖ

Kad aš, panyt, nemoku... Man taip nedrąsu.

JUDITA

įeina pro duris, pamačiusi Uliutę

O tu čia ko?!

Uliutė greit išeina

MUNIA

Mamyte, tai mes ją čia atsišaukėme; pamokys ji mus lietuviškų dainų, ji mums reikalinga.

---

²⁶plukta — pluoštas. [przypis edytorski]

JUDITA

A, reikalinga, na tai vėl pasišauksite.

MUNIA

Žinai, mamyte, ką aš samaniau: dabar ruošti balius neišpuola²⁷.

JUDITA

Neišpuola? Kodėl gi neišpuola?

MUNIA

Būs nei šiaip, nei taip: atvažiuos mūsų kaimynės — Balinskaičios, Žilinskaičios ir kitos...

JUDITA

Galima jų nekviesti.

MUNIA

Ir koks gi bus balius be panelių? Baliuje panelės būtinai reikalingos; atvažiuos, žinoma, išsirėdusios, išsipuošusios, skaisčios, gražios ir užgesins mus. Visai užgesins.

JANCIA IR MILCIA

Visai mus užgesins.

MUNIA

Vienos pačios mes dar nieko sau, bet prieš kitas — visai prastos.

JANCIA IR MILCIA

Visai prastos.

JUDITA

atsidusdama

Taip, taip... žinau; užtat aš kaip išmanydama rūpinuosiu tuos studentus pakviesti — labai man rūpi, kad bent viena iš jūsų jiems pasidabotų... Gal bent vieną...

MUNIA, JANCIA IR MILCIA

Ne viena, ne viena! Bent dvi! Bent dvi!

pauza

MILCIA

Vienai teks likti. Tai jau gal mane paliksite? Bet aš nenoriu... Nenoriu likti...

JUDITA

Tu, Milcia, jaunesnė, tu palik... Tu dar sau sulauksi.

MUNIA

Kas gali žinoti, kuri jiems labiau patiks, kuri bus išrinkta...

JANCIA

Mane pirmą, mane! Matysite!

MUNIA

Baliuje studentai puls prie gražesnių — ir bus jaunikiai kaimynėms.

JUDITA

mąsto, linguoja galvą

Hm, hm... Gal ir tisa. Bet kaip čia padarius, kad gražesnes jus tiems studentams parodžius. Baliuje ar jus ar kitos vis gražiau išrodote, negu kasdien. Kitoniškas apšvietimas, kitoniškas pasipuošimas... Ką tai kailbėti! Kam gi būtų tie baliai, kam būtų tie vakarai?

MUNIA

Mes paprašysime dėdės Jono, kad jis, kaip jį pažįstamas, kaip jį draugas, lyg nieko nežinodamas, prikaltėtų abudu juos paskirtą dieną pas mus atvažiuoti... Gudrus dėdė Jonas! Jis visa kuo geriausiai sutaisys.

---

²⁷ neišpuola — netinka. [przypis edytorski]

JANCIA IR MILCIA

Guđrus dėdė! Jis visa kuo geriausiai sutaisys... Lieps atvažiuoti ir gana!

MUNIA

Mes gi visos būsime pasipuošusios kuo geriausia juos priimti... Matysiu mamytė, džiaugsies iš mūsų!

JANCIA IR MILCIA

Džiaugsies iš mūsų, mamyt, džiaugsies!

JUDITA *glosto visas jas paeiliui ir bučiuoja; panelė bučiuoja jai rankas*

JUDITA

susigraudina

Mano jus dukrelės, kad bent kas gero iš to išeitų!

MUNIA, MILCIA IR JANCIA

Išeis, mamyt, išeis, matysi!

ploja rankomis, šokinėja

Uždanga.

VEIKSMAS II

KARKLINSKŲ salionas, JUZIENĖ šluosto dulkes, krausto lempas, dėsto mažus menkniekius, tvarko

JUZIENĖ

balsu žiovaudama

Au! Miego noriu. Tas padūkėlis gaspadorius taip anksti prikėlė... Au!! Sakė, svečiai atvažiuosią... A kad jiems ratai nusmuktų! Tokiam darbymetyj svečiuos važinėti! Važinėja, važinėja; važinėja, važinėja, žmones gaišina. Ir kad bent kas iš to batų! Kaip nieko, taip nieko! Lauki žmogus, lauki, kaip saulės užtekant, kad bent nors vieną kaltūną kas nuimtų, kad bent vieną kas atlikėlę išvestą! Juk tai kaltūnai. Pone Dieve, atleisk sunkius nusidėjimus, tikri kaltūnai! Kam jos neįkyrėjo? Visiems nusideda už *durų girdisi šlamėjimas* Kas ten šlama.

prasiveria duris, įeina ULIUTĖ — nuvargusi, uždususi — neša rūtų krepšelį

ULIUTĖ

Panelės dar tebemiega?

JUZIENĖ

rodydama laikrodėlį ant stalo

Kada gi jos šiuo metu kėlė? Juk dar tik aštunta valanda.

ULIUTĖ

Tik aštunta? Ačiū Dievui, o aš maniau, kad jau dešimta! Bėginėjau, bėginėjau nuo apyaušrio...

JUZIENĖ

Kur taip bėginėjai, ko ieškojai?

ULIUTĖ

Vakar panelės įsakė nueiti sodžiuon gauti daug rūtų; atnešti, prisodinti darželio, prisodinti puodžiukuosna²⁸, sudaryt rožių so rūtomis kvietką²⁹ ir pastatyti jį salione ant stalo.

JUZIENĖ

Taip! Rūtos ir rūtos... *pasilenkia į krepšelį* Kur gi jos?

ULIUTĖ

krepšelį už savęs slėpdama

Palauk! Nubėgau Užėžeriuos — prašau vienos mergaitės — neduoda, prašau kitos taip pat neduoda. Prašau trečios ir ketvirtos — neduoda ir gana. Tai, sako, įžagsi ir rūtos nudžiūs; tai sėklą išvaisysi, tai apžiūrėsi, nudyvisi³⁰ ir visos rūtos nuruduos. Rėkia, baras, net baisu klausyti, ar burtus, sako, turite, kad čia taip ant rūtų užsipuolate? Visą sodžių išlaksčiau, nei vienos šakelės negavau. Tuomet aš greit — Pagojėn; sakau, našlė Martynienė turi pilną darželį rūtų — ji man duos. Ir, dėkai jai, davė, bet, nors žadėjau didelį sūrį, daugiau neišprašiau — negalioji daugiau duoti. Negalioji ir gana. Net čia ko darželin sodint, nei ko kvietkon skint, susodinau visas puodžiukuosna ir tiek.

parodo krepšelį ir stato ant žemės

JUZIENĖ

Ir sakyk tu dabar, kam čia taip joms tų rūtų prireikė? Išteka jau, ar ką? O jei ir tekėtų, tai, žinau gerai, rūtų vainikan nepjautų. Užtenkta joms mirtų. Panelė gi Jancia ir ponas tai rūtų ir kvapo nemėgsta. Sako: smirda iš tolo tos jūsų rūtos...

ULIUTĖ

Sužiūrėsi, kas joms kada užaina! Kad ir va: kiek jos būdavo prisibara, kiek prirėkia, išgirdę mane lietuviškai kalbant, išgirs gi kokią dainelę dainuojant — tai jau galas: išjuokia, negražiai pasimėgdžioja... Vakar gi kaip užpals visos: dainuok, Uliut, ir dainuok!

²⁸puodžiukuosna — puodžiukuose. [przypis edytorski]

²⁹kvietką — gėlę. [przypis edytorski]

³⁰nudyvisi — nustebinsi. [przypis edytorski]

Pradėjau lenkišką, kurią panelė Milcia vis dainuoja — visos ėmė rėkti: «Lietuviškai! Lietuviškai dainuoki. Užmiršau, sakau, užmiršau. Jos vėl prašyt, prašyt, ką tik nepabučiavo besimeilindamos.

JUZIENĖ
stebėdamos

Na, ir sakyk, ir tikėk, kas dedas! Gi man ir visai šeimynai utugresė³¹ gaspadorius lenkiškai kalbėti. Sako, taip ponai liepę..

ULIUTĖ
Durniuoja, ar ką?

JUZIENĖ
Tikrai durniuoja.

ULIUTĖ
Kasžin, ar jie durniavo tada, kai prisakė mums vėzgurnoti³² nors šiaip taip lenkiškai, ar dabar durniuoja?

JUZIENĖ
Kasžin. Aš nesuprantu, ar jie tada durniavo, ar dabar, bet kad durniuoja tai durniuoja... Tik neberekės dabar mums liežuvio laužyt — ir žmonių juokint savo kalba. Bet jau ką dyvai³³, tai dyvai. Ir gaspadorius negali atsistebėti iš to, kas čia dedasi. Sakė.

JANCIA
užmiegota, pasišiaušusi iškiša galvą pro duris
Uliut, jau keliamės. Eikš manęs aptaisyti! A, a! Ir Juzienė čia? Ką jūs čia dabar veikiate?

JUZIENĖ
ruošdamasi
Mes, panyt, ruošiamės.

JANCIA
piktai
Ruošiatės, ruošiatės dviese, o prisišaukt negalima! Ak, jus tinginės, begėdės! Ulia, greičiau.

ULIUTĖ *išbėga*

JUZIENĖ
viena
Dar koliosis pačios begėdės būdamos. Kad nedribsotumėt taip ilgai, galėtumėt ir apsiruošt, ir apsidorot. O dabar: miegos, miegos ligi pusdienio — praplės akis ir rėkia: tai jas apvilkite, tai apaukite, tai nuprauskite; lyg negyvėlės. Pfu! Surūgtumėte tokios tinginės! Užtat niekas ir neveda. Kiekvienas mano sau: «bėdą įsigysiu!» O kad žinotų ju pykti! Oi, oi! Piktos visos, kaip raganos, neduok Dieve! Bet, kas man darbo! *Numoja ranka* Tesižino! Tik gaila: kam teks — tas gailėsis, kam neteks — tas laimės! Oi, gailėsis, tai gailėsis... *Dairosi. Pamato krepšelį* Ta Uliutė tai tikra varna, numetė krepšelį pakojėn ir paliko. Ateis panelės ir bus riksmo... Ir ant jos ir ant manęs. Bent jau aš iškraustysiu.

iškelia puodukas iš krepšelio ir stato juos ant stalo. Tuo tarpu teina salionan visos trys panelės ir ULIUTĖ

MUNIA, MILCIA IR JANCIA
pamačiusios rūtas visos surinka
Rūtos! Rūtos!

MUNIA
Gal žinai, Uliut, kokią dainelę apie rūtas.

³¹*utugresė* — uždraudė. [przypis edytorski]

³²*vėzgurnoti* — niekus kalbėti. [przypis edytorski]

³³*dyvai* — keistenybės, stebuklai. [przypis edytorski]

ULIUTĖ

Aš, panyt, moku daug dainelių apie rūtas, bet man taip nedrašu nei iš šio nei iš to dainuot...

MUNIA, MILCIA IR JANCIA

Dainuok, Uliut, pasidrašink! Mes tavęs nebarsime! Nebarsime!

ULIUTĖ

Nedrašu *prie* JUZIENĖS Dėdiene, padėk man tamsta, aš nedirštu...

JANCIA

Padėk, Juziene, padėk!

MUNIA IR MILCIA

Padėk, Juziene, padėki

JUZIENĖ

Kad jau taip labai panytės norite... Galiu ir padainuot.

MUNIA, JANCIA IR MILCIA

Dainuok, dainuok! Ir mes padėsime!

JUZIENĖ

dainuoja

«Oi, rūta, rūta, rūta žalioji,
Ko tu nuvytai žalia būdama?
— Vysiu, džiušiu, žalia nebūsiu,
Girdžiu ateina tris skinėjėlės».

JUZIENĖ *nori išeiti, panelės sulaiiko ją*

MUNIA, JANCIA IR MILCIA

Dar, Juziene, daugiau, daugiau!

JUZIENĖ

Negaliu dainuot, darbas laukia...

MUNIA, JANCIA IR MILCIA

Nors vieną, Juziene!

JUZIENĖ

dainuoja, visos jai pritaria

«Oi, rūta, rūta, rūtele žalioji,
Ko tu nežalioji žiemą-vasarėlę?
Kogi aš žaliuosiu žiemą-vasarėlę,
Kad manęs nešėjo, kur aš norėjau!»

JUZIENĖ *ir ULIUTĖ nutyla*

MUNIA, JANCIA IR MILCIA

Graži dainelė! Ir pirmoji ir antroji! Gal dar mokate daugiau?

ULIUTĖ

Aš moku, panytės, ir dėdiene³⁴ moka.

MUNIA, JANCIA IR MILCIA

Dainuokite, dainuokite!

JANCIA

Mes greit užmiršime, reikia užrašyti!

---

³⁴*dėdiene* — dėdės žmona. [przypis edytorski]

MUNIA
Būtinai užrašyti!
ima popierį, paišelį ir rašo

ULIUTĖ
dainuoja, JUZIENĖ ir JANCIA pritaria

«Ko-gi skauda man širdelė,
Ko-gi man nuobodu?
Kai pažiūriu i upelę
Ir ši žalią sodą... »

MUNIA
Ir čia graži daina, dainuokite toliau — aš rašau.

JUZIENĖ
Man reikia prie darbo
išeina

MUNIA
Uliut! Toliau: «Ko gi skauda man širdelė».

ULIUTĖ
Ši daina dar nauja. Parašė ją vienas kunigas, dabar jis jau vyskupas esąs...

MUNIA, JANCIA IR MILCIA
Vyskupas???

MUNIA
Vyskupas tą dainą parašęs? Reikia užsirašyti, kad nepamirščiau. Pritiks prie progos apie tai pakalbėti. O kaip tas, Uliut, vyskupas vadinasi?

ULIUTĖ
Kad aš, panyt, neatmenu — Juzienė žino.

MUNIA
rašydama
Aha, Juzienė žino. Paklausiu. Dainuok toliau, Uliut!
už durų girdisi JUZIENĖS balsas

JUZIENĖ
Uliut! Uliut! Ponia šaukia!
ULIUTĖ nori eiti, panelės sulaiko ją

JANCIA IR MILCIA
Neik, Uliot, dainuok daugiau!
vėl JUZIENĖS balsas už durų

JUZIENĖ
Uliut! Ar ateisi, tu!
ULIUTĖ išbėga

MUNIA
Ir iš jų galima ką nors sužinoti... Nors kokią dainelę... Tu, Jancia, turi gerą ausį ir neblogą balsą: išsimokyk gerai šitą ir dar bent kelias daineles.

JANCIA
Gana jau, gana! Nusibodo visos tos dainelės — fe!

MUNIA
Kas tau? Lietuvaitė ir nemėgsti dainuoti? Taip netinka...

JANCIA
piktai

Nusibodo, sakau! Plėškite jū sau gerkles, jei jums patinka! Aš neapkenčiu tų lietuviškų dainų!

MILCIA

tyčiodamasi

Štai tau! Lietuvaitė neapkenčia lietuviškų dainų. Kai ištekėsi už lietuvio, reikės jam padainuoti... Taip, taip, Jancia, dainuosi tu, dainuosi! Sako, lietuviai labai mėgstą dainas... Atvažiuos vyro broliai, sesutės, tėvai; dainuos jie, reikės ir tau dainuoti — tai bent paprask iš anksto...

JANCIA

Neerzink tu manęs, man ir taip baugu, pamanius: tėvas sermėgotas³⁵, vyžotas³⁶, didelėmis rankomis, motina nuometuota, storu sijonu, sustyrusia prijuoste... Rūsti, prasta mano anyta... Uu! Uu!

purtosi

MUNIA

Kas gi gali mane ar tave priversti su jais pasipažinti? Kas tarp mūsų yra bendro? Čia žmonės apšviesti, inteligentai, o ten?

JANCIA

Intelligentų tėvai, broliai...

MUNIA

Tė-ė-ė-ė-vai.... Bro-o-o-liai, sermėgiai ir gana! Nei jų pažint, nei žinot!

JANCIA

Lengva pasakyti: nei žinot, nei pažini! Bet gi pavardė lengvai liudys...

MILCIA

pertraukdama kalbą

Pavardė, pavardė! Uu! Kokia negraži. Ža-ga-ras, Sta-ga-ras *rodo pirktą* i MUNIĄ ir JANIĄ. Ža-ga-rie-nė, Sta ga-rie-nė. O vaikai bus Žagariukai, Stagariukai, Stagariukai, Žagariukai

juokiasi

JANCIA

raukosi piktai

Liaukis jau. gana!

MUNIA

Ir ko čia dar dėl nieku! Purtintis ir raukytis dėl pavardės! By tik jie patys butu gražūs vyrai!

JANCIA

O, jie gražūs, labai gražūs!

MILCIA

įdomiai

Ar tau dėdė Jonas sakė?

JANCIA

Ką dėdė Jonas sako, nelabai aš klausau. Bet aš pati mačiau — abudu gražūs!

MUNIA IR MILCIA

Matei? Tu, tu matei?!

JANCIA

Taip, mačiau, pernai per Kriaunas važiuodama. Kol arkliai pasilsėjo, aš vaikščiojau apie³⁷ bažnyčią, o jiedu tenai stovėjo.

³⁵*sermėgotas* — kuris vilki sermėga. [przypis edytorski]

³⁶*vyžotas* — apsiavęs vyžomis. [przypis edytorski]

³⁷*apie* — čia: aplink. [przypis edytorski]

MILCIA

Matai kokia tu esi! Matei ir nieko mums apie tai nepasakei.

JANCIA

Ką ten pasakosi! Paklausiau žmonių, kas tiedu per vienu? «Žagaras, Stagaras», sako! Numojau ir užmiršau. Kas man rūpi tokie Žagarai ar Stagarai!

MUNIA

Kvaila gi tu kvaila! Tokią gerą progą praleist ir nesusipažint! Ar tu nežinai, kas tai yra lietuviai? Jau mūsų poetas Vincentas kol aprašydamas lietuvių būdą pasakė: «Litwin, kiedy szczery, jak wosk topnieje» Ir teisingai pasakė: Lietuvis tai minkšta medega³⁸. Iš jo ką norėsi padarysi: vokiečių, lenką, gudą, totori, ką tik nori!

JANCIA IR MILCIA

Cha, cha, cha! Ką tik nori: gudą, totori! Cha, cha, cha!
visos juokiasi

JANCIA

meiluodama MANIĄ

Oi, Munate, kokia tu juokdarė!
juokiasi

MUNIA

Aš kalbu ne dėl to, kad jums juoką padarius, bet dėl to, kad žinotumei, kaip esti ir kaip gali išeit visa išmintingai darant.

JANCIA

Gali būt, gali būt; tu išmintingesnė, tu daug daugiau už mus žinai. Bet gi tos pavardės... Oi, tos pavardės! Tokios jau!

MUNIA

Kaip lengva perdirbti lietuvi — taip lengva perdirbti ir jo pavardę. Imkime: Brazdžionis, Mikonis, — atmetus gailinę — «is» bus italai: Mikoni, Brasdžioni. — Paimlioms, Katilionis — vėl, bent ką atmetus, bent ką pridėjus bus: Katillon, Palliulion — prancūzai. Arba: Einorius, Bundorius — Einer, Bunder — vokiečiai, tikri vokiečiai!

MILCIA

Taip, taip, gana gražios pavardės, bet ką to iš tokio Žagaro ir Stagaras ištaisysi?

MUNIA

Labai lengva: Žagariewicz, Stagariewicz.

JANCIA

pertraukdama

Jau ne! Ne! Kai tik pavardė ant «wicz» baigiasi, tuojau žymu, kad lietuvis.

MUNIA

mąsto, mąsto, trina sau kaktą

Jau žinau: pan Žagarski, pan Stagarski — ką?

MILCIA IR JANCIA

Gražiai, tikrai gražiai skamba! Munate!

MUNIA

graso³⁹ pirštu

Sakoma — Maryt, o ne Manyt — atminkite.

JANCIA

Taip, taip! Maryt, kokia tu gudri! Kaip tu visa greit sumeti!

MILCIA

Bet sakykite, kaip permainingai pavardės gyventi Lietuvoje? Visi juoksis...

³⁸medega — medžiaga. [przypis edytorski]

³⁹graso — grasina. [przypis edytorski]

MUNIA

Kas gi privers jus čia gyventi? Ar negalima bus išsikelti už Uralo, už Baikalo, ant Amūro, kur patinka — pasaulis platus!

MILCIA

Tiesa, pasaulis platus, bet toks lietuvis ar panorėtų, ar sutiktų kur ten už Uralo, už Baikalo kraustyti.

MUNIA

O! Be abejo sutiks. Tam jisai ir lietuvis. Aš jau apie tokiuos girdėjau, lengvai duodasi už nosies vedžioti.

JANCIA IR MILCIA

Chi! Chi! Chi! Duodasi vedžioti. Tai juokai. Chi! Chi! Chi!

MUNIA

Gana jau tų juokų! Reikia padaryti bent vieną repeticiją. Na, Jonyt, sėsk prie forte-pijono, mes, Maryt, taisykime kakarines⁴⁰.

JANCIA *sėda ir skambina*. MUNIA *ir MILCIA dainuoja*

MUNIA IR MILCIA

«Ko-gi skauda man širdelę,
Ko gi man nuobodu,
Kai pažiūriu į upelę
Ir šį žalią sodą... »

KARLINSKAS

jeina, žiūri į dukteris, dairosi

MUNIA, MILCIA IR JANCIA

Tėtušis, tėtušis! Meilinasi prie jo, glosto jį, bučiuoja...

KARLINSKAS

Ką aš matau? Ką aš matau? Komedijas taisote, tikras komedijas!

MUNIA

Ne komedijas, tetuš!

MILCIA

Mes lietuvaitės!

JANCIA

Mes lietuvaitės!

KARLINSKAS

Ir kas iš jūsų dedas! Kas dedas! Ir tai vis dėlto, kad privilioti kokį ten klapą⁴¹ studentą.

MUNIA

Tetušėl, studentas jau nebe klapas, jis jau...

KARLINSKAS

Taip, taip, nesant žuvies geras ir vėžys. Tik kažin ar pasiseka...

MUNIA

Šį kartą pasiseks... Tikrai pasiseks. Tik jus su mama netrukdykite... Jei jums kas nepatiks, ar netaip matysis — nuduokite, lyg ir nematote, žodžiu, visai atsidėkite ant mūsų⁴².

⁴⁰*kakarinė* — gerklė, balsas. [przypis edytorski]

⁴¹*klapas* — bernas. [przypis edytorski]

⁴²*visai atsidėkite ant mūsų* — pasikliaukite mumis. [przypis edytorski]

KARLINSKAS
Ant jūsų atsidėti?

MUNIA
Taip, mes visa gerai išvesime.

KARLINSKAS

KARLINSKAS
Ar taip? Ar gi jus galėjote iš tikro ką nors rimto sumanyti?

MUNIA, MILCIA IR JANCIA
Labai rimto, labai rimto!

MUNIA
Mes, tėtusėli, darome repeticijas, dainuojame. Prašom paklausyti. Jancia tikrai gražiai dainuoja,

JANCIA
sėdasi prie fortepijono

MUNIA IR MILCIA
stovėdamos dainuoja

«Vilija mūsų upeliu motina
Tur' dugni aukso, o veidą mėlyną»...

ULIUTĖ
įbėga uždususi
Panytės! Svečiai atvažiavo.

MUNIA, JANCIA IR MILCIA
Svečiai?

JANCIA
Ar dar toli?

ULIUTĖ
Dar toli, tik ant kalno užvažiavo.
Munia greit dairosi apie savo sijoną, Jancia prie veidrodžio taisy apykaklę, plaukas, Milcia ima kraustyti popieras ant fortepijono ir stalelio. Munia greit bėgioja nerami. Karklinskas stebisi, trauko pečiais

MUNIA
Padūko, ar ką — imt dabar ir atvažiuot! O čia dar niekur nieko! Ir kas tai matė?! Taip anksti rytol.. Ir kaip buvo prašyta, kaip aiškiai prašyta, sakyta tam asilui dėdei Jonui, kad juodu pas save užtūrėtų⁴³... Kad lauksime po pietų... Ir ko čia dabar griebtis? Kas pradėt! ULIUTEI Uliut, greit nupink man rožių su rūtomis vainiką — greitai, greitai!

MILCIA
Man gi iš vosilkų⁴⁴! Skubink! Skubink!

ULIUTĖ
Dievulėliau mano, kur gi dabar vosilkų pririnksiu!
kaso sau pakaušį

MUNIA
Greičiau, Ule, greičiau!

JANCIA
Man keletą aguonų raudonųjų paskynus atnešk. Greitai!
ULIUTĖ *eina nuleidusi galvą, MILCIA ją sulaiko*

⁴³užtūrėtų — užlaikytų. [przypis edytorski]

⁴⁴vosilka — rugiagėlė. [przypis edytorski]

MILCIA

Grėblį man atnešk! Grėblį! Mano kambarį pastatyk!

ULIUTĖ

Ką, panyt, grebenes?

MILCIA

Grėblį, tu varna, grėblį, sakau!

KARLINSKAS

Na, komedijos tai komedijos!

JUZIENĖ

ieidama

Viešnios atvažiavo!

visi nustebę: Viešnios. Viešnios...

KARLINSKAS

Ne svečiai? Viešnios?

JUZIENĖ

O kaip-gi — viešnios: panelės Balinskaičios ir Žalinskaičių viena.

MUNIA, JANCIA IR MILCIA

O kad jas kur tuoj! O kad jas!

MUNIA

Visą pieną sugadins!

JANCIA

Visas efektas pražus!

MILCIA

Kas dabar bus? Kas bus?

KARLINSKAS

Uu... Komedija, tai komedija!

juokiasi

MUNIA

greit prie JUZIENĖS

Mūsų nėra namie. Greitai Juziene!

stumia ją už durų

JUZIENĖ

spaudžiasi atgal

Ar ir pono nėra namie?

MUNIA

Nėra, nėra! Eik greičiau!

pastūmėjo ją

JUZIENĖ

vėl įlenda

O ponias?

MILCIA

Ponia serga.

MUNIA

Ne, ne! Ne! Dar norės prilankyti. Visi išvažiavo! Nieko nėra namie! Nieko!

JUZIENĖ

išėjusi, balsiai

Nieko nėra namie! Nei panelių, nei pono, nei ponios; visi išvažiavo! Išvažiavo!

Uždanga.

VEIKSMAS III

PAVEIKSLAS I

JANCIA sėdi prie fortepijono, skambios, tai vėl prieina prie lango, pažiūri, ir vėl sėdasi skambinti

JANCIA

sau

Man jau ir skambint nusibodot Tarytum girdėjos — važiavo. Kažin Munia darželyj ką veikia? *keliasi, eina prie lango* Cha, cha, cha! Ji laukia rūteles laistydama... *Eina prie veidrožio, apžiūrėti savo gražius baltus rūbus — vaikštinėja, rūžosi* Uu! Kaip nuobodu laukti! Cit! Vėl darda. Bene jie važiuoja? *Eioa prie lango* Jau ant galo⁴⁵!

Suploja rankomis, sėdasi prie fortepijono, skambina dainuodama

«Vilija plaukia Kauno gražiam slėnyj,
Kur tuliponai ir narcizai vieni.»

MUNIA

eina atsigręždama, paskui ją eina ŽAGARAS ir STAGARAS, JANCIA nustoja dainavusi

Prašau, prašau! *Rodydama JANCIA* Mano sesuo — Jonytė.

studentai rekomenduoja

JANCIA

Nors netikėti, bet mieli svečiai!

BALYS

Su didžiausiu džiaugsmu skubiname pasipažinti su tamstomis.

KAZYS

Kaip malonu keleiviui atrasti tyruose oazę, o ant tos oazės puikiausios painios!

JANCIA

šypsodamasi

Kaip gražiai tamsta kalbi...

MUNIA

Tuojau matyt žmogus inteligentas...

KAZYS

Ačiū už komplimentą.

JANCIA

Ši kraštą teisingai galima prilyginti tyrams: liūdnas, tamsus...

BALYS

Kraštas turįs tiek gražių panelių — negali vadintis tamsus...

KAZYS

Tamstos apšvieciate jį kaip aušrinės žvaigždėlės. Mes apie tamstų darbus girdėjome.

MUNIA

nuleisdama akis, nekaltai

Mūsų norai geri, gal ką ir padarytumėm, bet mes... Suristos... Suvaržytos... Jeigu ką ir darome, tai slapta, tylomis, kad nebūtų nesmagumų, barnių...

BALYS

pasigailėdamas

Tamstas persekioja kaimynai?

KAZYS

Tėveliai tamstas bara?

---

⁴⁵jau ant galo — pagaliau. [przypis edytorski]

MUNIA

Ir tėveliai ir kaimynai persekioja mus, litvomanėmis⁴⁶ vadina ir taip toliau... Sunku kentėti!

JANCIA

Sunku kentėti!

KAZYS

Kuo didesnis vargas, tuo didesnis nuopelnas.

BALYS

JANCEI

Kokia garbė pridera tamstoms!

MUNIA

Pas mus nėra mokytų žmonių.

JANCIA

Vieni tamsuoliai, niekas mums nepadeda.

MUNIA

Arčiau pasipažinę prašysime tamstų pagalbos, čia dirva plati, daug reikia vargo ir triūso.

BALYS IR KAZYS

Visa širdžia, visomis jėgomis, ką galėdami tamstoms padėsime...

MILCIA

už lango dainuoja:

«Viena sesulė ryto šalelėj,
Antra pieta šalelėj,
O aš trečioji, jaunesnioji,
Lankoj šienelį grėbiau»...

KAZYS

pešteli BALI

Girdi?

BALYS

Graži, puiki dainelė, bet dar gražesnis balselis...

MILCIA

įbėga, skaisti, graži, vosilkų vainiku ant galvos, grėblelis rankoje, įbėgus dailiai apsigąsta
Aa! Aš atbėgau judviejų pašauktų! Aptikau kai ką įdomaus! Labai įdomaus!

MUNIA

Negalime, svečius turime. *prie studento* Mūsų sesuo Meilytė — grebėjėlė.

JANCIA

prie MILCĖS

Ponai: Žagaras, Stagaras.

MILCIA

paduodama jiems ranką

Labai malonu, labai malonu! Kaip pavargau!

KAZYS

priima grėblį ir stato jį kertėn

A! Panelė pavargusi. Panelė šieną grėbusi.

⁴⁶litvomanas — kas laikosi litvomanijos. [przypis edytorski]

MUNIA

Labai mums malonu su darbo žmonėmis susieiti, pasišnekėti, pasidainuoti, bet niekur negalime; tai einame po eilei visos prie darbo — ten mums nieks nekliudo.

KAZYS

prie BALIO

Girdi?

BALYS

Girdžiu, brole, girdžiu!

panelės sėdasi ir prašo svečius sėstis

MUNIA

Tamstos neseniai čion atvykę, kaip gi patinka mūsų šalėlėj?

BALYS

Labai, labai! Mes nesitikėjome, kad šioji šalėlė turės tokius gyventojus.

KAZYS

Kaip malonu su tamstomis pasipažinus, kiek mes galėsime pasinaudoti! Tamstos taip puikiai dainuojate, tikiuos — neatsisakysite mums suteikti dainų, gaidų... Pas tamstas turbūt jų nemažai yra?

MUNIA

Be abejo, be abejo, bet..

abejotinai

JANCIA

Apie tai vėliau; dabar geriau padainuokime!

BALYS IR KAZYS

Prašome, labai prašome! Mielu noru klausysime!

MUNIA

Aš atsisakau; nors mėgstu, bet negaliu dainuoti, neturiu balso...

KAZYS

Mes girdėjome, panelės Marytės puikus balsas; labai puikus!

MUNIA

Kada? Kada tamstos galėjote girdėti.

KAZYS

Girdėjome atvažiuodami, tamsta dainavai žolynus skindama.

MUNIA

Nuo tamstų nei pasislėpti negalima...

BALYS

Panelė Meilyta taip pat gražų balsą turi, prašom nesibranginti, labai prašome.

MILCIA

Aš taip pat atsiprašau, aš pavargusi...

JANCIA

Gana derėtis! Tu Maryt pradėk *prie studento*, tamstos, mums padėsite? Būtinai padėsite.

BALYS IR KAZYS

Jei tik galėsime, padėsime.

KARLINSKAS

Oo! Svečiai prie svečių! Svečiai prie svečių! Kaip linksma!

BALYS ir KAZYS *sveikina* KARLINSKUS *persistatydami*, DAMUKAS ir ROMUKAS *sveikina* *panelės karštai, studentus šaltai, iš didžio, KARLINSKIENĖ, sėsdamasi ant kanapos, prašo svečius sėstis*

DAMUKAS

prie Manės

Pana Marija taip gražiai dainuoja, o aš to ligšiol nežinojau. Słowo honornu⁴⁷! Prašau dainuoti toliau, labai prašau!

MUNIA

Šiandien neketinu tamstos prašymų išklaudyti.

nusigrįžta nuo jo

ROMUKAS

prie JANCĖS

Pirmą kartą pastebėjau, koks puikus panelės Janinos balsas.

KAZYS ir BALYS *šnekasi tarp savęs*

JANCIA

Mano balsas ne tamstai.

DAMNKAS

prie MILCĖS

Panele Emilija! Ar tai nutrūkusi daina jau nebeprasidės.

MILCIA

piktai

Tamsta nei nelauk.

KARLINSKAS

prieina prie DAMUKO ir HAMAKO

Mes, panie dobrodzieju, padarysime vinto⁴⁸ partiją.

visi trys nueina prie korto stalelio, susėda, varto kortas

BALYS

Panele Maryte, prašau toliau dainuoti!

KAZYS

Ir aš labai prašau!

MUNIA

Aš prie anų svečių negaliu dainuoti.

MILCIA

Aš taip pat negaliu.

JANCIA

Nei aš!

BALYS

Netikėta ir nemaloni kliūtis.

KAZYS

A, kaip gailai Man labai patinka visa iš Mickevičiaus!

MUNIA

meiliai

A! Tamstai Mickevičiaus raštai patinka? Man taip pat labai patinka, aš dabar verčiu lietuvių kalbon «*Poną Tadeuśą*».

KAZYS

meiliai nusistebėjęs

Tamsta verti «*Poną Tadeuśą*?»

MUNIA

Verčia, jau gana seniai pradėjau. Meilytė gi verčia «*Konradą Valenrodą*».

⁴⁷*Słowo honornu* — garbės žodis. [przypis edytorski]

⁴⁸*vinto* — 2–5 asmenų kortų žaidimas. [przypis edytorski]

BALYS

Milžiniškas tai darbas, verst tokius veikalus, kaip «Konradas Valenrodas», «*Ponas Tadeušas*».

MUNIA

Aš manau, kad tas atneš nemažai naudos.

BALYS IR KAZYS

Be abejo didelės naudos! Didelė naudos!

KAZYS

pešleli BALY, *tylomis*

Ar tu girdi?

BALYS

Matau, brole, matau.

panelės ima kraustyti, dėstyti knygas ant stalelio ir ant fortepijono, KAZYS ir BALYS žiūri į jas meiliai; nuo kortų stalelio girdėtis šauksmai: „Duok kortas?!“ „Tavo eilė!“ „Eik!“ „2 kryžiai!“ „3-s būbnei!“ KARKLINSKAS atidžiai žiūri į kortas; DAMUKAS tr ROMUKAS piktai žvairuoja i studentus; JUDITA prieina prie vienu, prieina prie kitų ir nusišypojojus vėl sėdasi ant kanapos⁴⁹

JANCIA

Maryt, ar tu jau pabaigėi skaityti Boklį?

MUNIA

Da nebaigiau, nes turiu iš ten daug ištraukų išrašyti. O tu su Volteru ar jau toli nuėjai?

BALYS

Manei

Tamsta Boklį studijuoji?

KAZYS

Jancei

Volterį tamsta skaitai?

JANCIA

Taip, kartais, bet dabar vasaros laiku aš dažniausia užsiimu lengvu darbeliu — renku lietuviškas dainas.

MILCIA

O aš užrašinėju gaidas.

MUNIA *prieina prie motinos, ką tai tylomis pasako, sugrįžus varto pluoštą popieriaus*

BALYS

priėjęs žiūri pasilenkęs

Aa! tamstos turite Bičiuolio raštus? Kaip tamstoms patinka?

MUNIA

Labai patinka. Kam gi nepatiks tokie gražūs raštai!

varto popierius

KAZYS

A ir laikraštį tamstos turite?

MUNIA

graso pirštu rodydama kortų stalelį

Nekalbėk, tamsta, taip balsiai⁵⁰.

KAZYS

Aa, supranta, atleisk tamsta...

⁴⁹*kanapos* — sofos. [przypis edytorski]

⁵⁰*balsiai* — garsiai. [przypis edytorski]

JUDITA

eina prie durų

Mergaitės! Eikšite padėti man prie ūkio darbo.

JANCIA

Ar visos, mamyt?

JUDITA

Taip, visos, atsiprašant svečių.

JANCIA

kraipydamasi prieš studentus

Tamstos tuo laiko pakalbėsite su mūsų kaimynais.

KAZYS

Aš velyčiau⁵¹ eiti drauge su tamsta.

MILCIA

Mes greit sugrįšime.

KAZYS

Mano širdis būs prie tamstos.

panelės išėina. Studentai žiūri meiliai paskui jas

BALYS

O ką? Ar tu svajojai kada apie ką nors panašaus?

KAZYS

Svajot gal ir svajojau, bet niekaip netikėjau, kad mūsų padangėje galėtų rasti tokios panelės! Oi, Baliuk tu mano! Tai aniołai⁵², tikri aniołai!

BALYS

Kokia laimė būtų su tokiuo aniołu gyventi!

KAZYS

Aš... Aš nei svajot nedirštu, kaip? Kaip galėtų tai būti? *liūdnai* O gal jau jos seniai tiem dviem pasižadėję?

rodo DAMUKĄ ir ROMUKĄ

BALYS

Tų tai man nebaisu! Mes akademikai, mes inteligentai, o čia sau šliachcikai, anot jų kalbos: «domotūrai⁵³». Sako, turį savo dvarus, bet tokioms panelėms nerūpės jų dvarai, kaip ir jie patys. Jos kiaušis širdies, o širdį turime mudu — tik mudu!

nusišypso pasidžiaugdami

KAZYS

Aš, aš visai pražuvęs. Širdis pilna jausmų! Negaliu! Negaliu! Taip ir būt: ji — arba nei vienai.

BALYS

Kuri gi, kuri tavo išrinktinė? Kuri?

KAZYS

Panelė Marytė. Aki panelė Marytė!

BALYS

Kodėl būtinai panelę Marytę renki? Juk visos jos gražios, visos paikios, visos karštos patrijotės. Kodėl būtinai panelę Marytę išrinkai? Ir aš apie ją maniau. Ji man labai patiko... Aš... Aš... Ją myliu!

KAZYS

Na? Tu myli panelę Marytę. Bet gi ji man prielankesnė. Aiškiai matyt, kad ji man prielankesnė.

⁵¹*velyčiau* — mieliau norėčiau. [przypis edytorski]

⁵²*aniołai* — angelai. [przypis edytorski]

⁵³*domotūras* — namisėda. [przypis edytorski]

BALYS

Sakai, panelė Marytė tau prielankesnė? Tai man tegu bus panelė Jonė — ji taip labai meili ir graži mergaitė...

KAZYS

pats sau

Kasžin? O gal panelė Jonė ir vertesnė. Sulig gražumo, tai ji už visas gražesnė... O jau balsas! O balsas! *balsiai* Klausyk, broliuk! Kam čia mums bartis? Tebūnie tau panelė Marytė, o aš pulsiu prie panelės Jonės... Ji...

BALYS

piktai

Štai tau! Kurią aš apsirenku, kuri man labiau patinka, tos balinai ir jam reikia! Tuojau ir jam ta patinka!

vaikščioja supykęs

KAZYS

pats sau

Barniais nieko nepadarysi — nieko nelaimėsi. Pagalios, ką čia? Jos visos labai puikios, gražios, reikia tik arčiau prisžiūrėti... Marytė lyg nebe jaunutė... o gal pati jaunė už visas vertesnė? Koks saldus pažvelgimas! Kokios nekaltos akutės! Anioliškos⁵⁴! o darbininkė! Ir šieną grėbia, ir «KONRADĄ VALENDRODĄ» verčia. *apkabindamas Bali* Ne, broli, taip neišpuola, tarp mūsų neturi būti barnių — mes inteligentai; sutarkime geruoju. Klausyk, aš veliju sau panelę Meilytę, aš myliu ją. Tik ją vieną! Prie jos pulsiu, jai pasisakysią... Jai savo jausmus išreikšiu. O! Ji manęs neatmes; ji mane pamylės!

BALYS

meiliai Kazį apkabindamas

Kaziuk tu mano mielas! Gerai! Mes šliachtas nurungsime!

KAZYS

Nurungsime, be abejo, nurungsime!

BALYS

Tai tau panelė Meilytė — o man panelė Marytė!

KAZYS

Vėl tau panelė Meilytė? O panelė Jonė?

BALYS

Panelė Jonė? Ji sulauks savojo... Ji graži, meili, bet ne man!

KAZYS

Ir aš pripažįstu, kad ji meili, graži, išmintinga, bet ir ne man. o kad tik mokėtume mes joms įsiteikti! Kad bent joms patiktumėm.

BALYS

Kad tik mus pamylėtų, visa kita bus gerai. Tai taip, panelė Marytė mano, o tavo...

KAZYS

linksmi

Meilytė! Meilytė mano!

paduoda sau rankas ir spaudžia

KAZYS IR BALYS

Būsime svainiai! Svainiai būsime!

KARLINSKAS

nuo kortą stalelio atsiliepia

Pas tamstas derybos? Palaukite, perimsiu rankas.

BALYS

Ačiū, jau mes susiderinom. Kaip gi tamstai kortos?

⁵⁴*anioliškos* — angeliškos. [przypis edytorski]

KARLINSKAS

Labai gerai! Labai gerai! Nutašiau abudu kaimynus. Cha, cha! Cha!! Abudu!!

KAZYS

prie ROMUKO

Gaila man tamstų — prasišošusių!

ROMUKAS

Niekai! Sakoma: kam nesiseka prie kortų, tam sekasi prie panelių. Cha, cha, cha!
juokiasi piktai žiūrėdamas į studentus

KAZYS

prie Balio

Ar nujauti priešininką?

BALYS

Nujaučiu, bet nepasiduosime!

KAZYS

Nepasiduosime!

įeina panelės, studentai jas pasitinka, ROMUKAS ir DAMUKAS žvairuoja⁵⁵ į juos

MUNIA

Ar nebuvo tamstoms ilgu?

BALYS

Ilgu! Labai ilgu! Džiaugiamės, tamstų sulaukę.

JANCIA

Čia taip trošku, pereikime kitan kambarin.

BALYS

O gal panelės būtų malonios su mumis pasivaikščioti po sodną?

MUNIA, JANCIA IR MILCIA

Mielu uoru!

išeina, pirmoji JANCIA BALYS paduoda ranką MUNIAI, KAZYS — MILCIAI

KARLINSKAS

pasikėlęs šaukia

Kur taip, kur? Tuoj bus arbata.

MUNIA

atsigrėždama

Mes, tėvuk, prie arbatos sugrįšime!

DAMUKAS ir ROMUKAS piktai žvairuoja

ULIUTĖ

įeina

Ponai, gaspadorius prašo.

KARLINSKAS

Einu, einu! O kad jus: nei partijos neduos pabaigti! Taip jau su tokiu, baigia žmogų kankinti. O gal ir Tamstos eitumet pasivaikščioti sodnau? Atsiprašau.

išeina

DAMUKAS

meta kortas piktai

Pfu! Prasmegkite jus! Ir čia pralaimėta — ir ten *rodo į duris, kur išėjo panelės*. Pralaimėta. Išleidome iš savo rankų — išleidome!

ROMUKAS

Taip jau esti; kol savo rankose turime koki nors turtą, nepažįstame jo vertės, tiktai praradę pasigailime!

---

⁵⁵žvairuoja — žiūri. [przypis edytorski]

DAMUKAS

karštai

Jos dabar i mus nei žiūrėt nebenori... Čia, pone, vyrai — kaip ažuolai: jauni, tvirti, gražūs ir nors muzikų vaikai, bet turi mokslą ir gali padaryt karjerą.

ROMUKAS

Ir aš pripažįstu, kad jie aukščiau mūsų stovi...

DAMUKAS

rūsčiai

O, kad tu nesulauktum! Tie klapai stovėtų aukščiau mūsų! Mes bajorai, mes šliachta iš senelių, senelių, mes..

ROMUKAS

Kandidatai į senbernius!

glosto savo plikę

DAMUKAS

taip pat paglosto savo plikę, bėgioja supykęs

Prakeikta plikė! Pfu! Jau metas būtų pradėti žmoniškai gyventi. Nusibodo jau nei šioks nei toks gyvenimas. Na, ir sakyk tu žmogus: maniau — šiada tada — Munia bus mano, bet dabar gavau ilgą nosį — ilgiausią nosį!

ROMUKAS

Tu įsimylėjęs, ar ką, bieso?

DAMUKAS

Ką ten kalbėti apie įsimylėjimą! Supranti gerai, kad kaip tau, taip ir man seniai jau praėjo meilės laikai.

ROMUKAS

Žmonės sako, seną pečių — velnias kursto.

DAMUKAS

piktai

Tai tegu ir tave pakursto! Ką tu mane erzini ir pykdai savo ramumu! čia ne juokai! Žinai gi tu, kad visi nuo seno laikė mus Karklinskaičių sužieduotinais⁵⁶. Visi apie tai kalbėjo. Nežinoma kas tuos liežuvius paleido. Aš niekuomet neketinau vesti ir gal dabar būčiau kitos pasieškojęs...

ROMUKAS

O gal būtum baigęs amžių su Barborėle!

DAMUKAS

Nutilk, begėdi! Kokie čia tau juokai? Ką sakys žmonės, kai jos išeis už kitų — būtinai už jų?

ROMUKAS

Kalbės visi, kad mus pametė. Cha, cha, cha! Paneles pametė! Paneles pametė! Bet nebijok! Gali dar... Gali studenčiukams nepasisekti.

DAMUKAS

Kur tau nepasiseks! Ar nematai, kad vargšai bernaičiai apipinti, kaip tinklu. Jie tuose dalykuose kvailučiai. Panelės gi gudrios. O! Gudrios. Tie jau jų žabanguose⁵⁷. Žabanguose.

ROMUKAS

Jaučiu, kad bus vestuvių, bus vestuvių!

DAMUKAS

Bieras juos čia užvežė! Kasžin iš kur atvažiavo. Tik ką pažinę — ir prilipo, kaip musės prie medaus. Drąsuoliai! Bet aš neapsileisiu. Aš juos nurungsiu *prie* ROMUKO. Bet sakyk kokiū būdu?

⁵⁶*sužieduotiniai* — sužadėtiniai. [przypis edytorski]

⁵⁷*žabangai* — pinklės, spąstai. [przypis edytorski]

ROMUKAS

Hm, hm... Kokiu būdu? Ir aš nežinau kokiu būdu? Reikės visaip bandyti... Čia ne juokai, pone. Ne, honor szlachecki neleidžia pasiduoti! Veikt ir veikt greičiausia, veikti abiem išvien.

DAMUKAS

kasydamas plikę

Ir kaip čia dabar pradėti. Nei iš šio, nei iš to pirštis? Gausi arbūzą — ir gana. O žmonėms bus juoko.

sujudęs

Prisieis prarasti nuo galvos paskutinį plauką jaunikiu beūliojant...

ROMUKAS

Nereikia taip nusiminti. Man rodos, dar nėra taip blogai. Panelės... Na, su panelėmis bus vargo. Tą prakeikta plikė daug gadina. Bet su tėvais gali visa padaryti. Ar šiaip, ar taip — mes turime didesnes privilegijas. Mes szlachtai Dworzanie! Prie to turime savo dvarus. Karklinskai labai to žiūri! Ir panelei Milcei mano dvaras labai patinka; ji nekartą man sakydavo: «kokia smagi vieta, kaip norėčiau aš čionai gyventi!» Aš dabar jai tuos žodžius priminsiu. Aš iš tikrųjų prie jos pulsiu, sakysiu, kad be jos pražūsiu...

DAMUKAS

Tai, sakai, man reikėtų pirma prie tėvų?

ROMUKAS

Taip, taip... Tėvams įsiteikti⁵⁸, panie⁵⁹, tėvams svarbiausia, svarbiausia.

DAMUKAS

Bet reikia rūpintis greičiau, kol tie prakeikti studentai jų širdyse neįsigalėjo. Paskui nieko nebepadarysi.

ROMUKAS

Tai gi rūpinkimės. Rūpinkimės. Švogeriai⁶⁰ būsime, panie! Švogeriai!

abudu juokiasi linksmi

Uždanga.

PAVEIKSLAS II

visa KARKLINSKŲ šeimyna sėdi valgomajame kambaryje užustalėje prie arbatos, visi pasipuošę, ULIUTĖ stovi prie virdulio, pila arbatą, dalija ponams, įeina JUZIENĖ

JUZIENĖ

Ponai, man reikia grūdų paukščiams, gaspadorius neduoda! Sako, be pono negalima — maža esą.

KARLINSKAS

Cicho⁶¹, cicho! Nuo šios dienos gana jums lietuviškai kalbėti — liaukitės! Dabokite!

JUZIENĖ

Kaip, ponuli? Kaip, ponuli?

KARLINSKAS

Lenkiškai kalbėti — sakau!

JUZIENĖ

Lenkiškai? Ar vėl?

KARLINSKAS

Vis, vis, sakant ir prisakau jums, kad man lietuviškai — nei žodžio!

Juzienė ir Uliutė stebisi, žiūri viena i kitą

⁵⁸įsiteikti — įtikti, patikti. [przypis edytorski]

⁵⁹panie — pone. [przypis edytorski]

⁶⁰švogeriai — svainis. [przypis edytorski]

⁶¹cicho — tylą, tylėkite. [przypis edytorski]

ULIUTĖ

Panelės barsis...

MUNIA, JANCIA IR MILCIA

Nesibars! Nesibars!

JUZIENĖ

Buvo prisakyta, buvo liepta pačių ponų ir panelių — mums visiems lietuviškai, tik lietuviškai kalbėti.

KARLINSKAS

Kas buvo — nebėra ir nebebus! Ir panelės jau panelėmis nebebus! *keliasi nuo kėdės ir rodo*: štai jums ponia Zeleskienė *rodo* MILCIĄ, štai jums ponia Goreckienė *rodo* MUNIĄ, štai jums ponia *rodo* JANCIĄ. Ponia... Ponia...

JANCIA

pertraukdama surinka piktai

Nereikia! Nenoriu!! *prie tarnaičių* Eikite sau! Ko čia vėpsote.

JUZIENĖ *ir* ULIUTĖ *eina tingiai*

KARLINSKAS

Atsiminkite ką pasakiau! JUZIENEI Pasakyk ir gospadoriui, ką prisakiau!

JUZIENĖ

Reikės jau pasakyt ar ką!

JUDITA

Tėvuk, mums dar tai tai to kračiams⁶² trūksta.

MUNIA, JANCIA IR MILCIA

Mums, tėvuk daug, dar labai daug trūksta!

JUDITA

Norėtumėm gavę bent kiek pinigų Varšuvon nuvažiuoti, čia nieko gero negalima pirkti.

KARLINSKAS

Važiuokite, važiuokite ir pirkite ko reikia — pinigų bus. O! Bus! Su kreditu dabar nebe bėda: Damuko dvaras, Romuko dvaras — dar be skolų!

MILCIA

Kaip mūsų tėvukas dabar linksmas!

KARLINSKAS

Ir kaip čia dabar nebūti linksmam: trejos vestuvės! Iš karto trejos vestuvės!!!

JUDITA

Matai, žmogau, kaip visa gerai išėjo. O kas buvo verksmo, kas buvo barnių, kiek sveikatos tu man atėmei!

KARLINSKAS

Kas galėjo to tikėtis.

JUDITA

Aš gi tau sakiau: atsidėk ant manęs⁶³. Pasitikėk manim. Aš visa gerai išvesiu, visa gerai sutaisysiu. Ot ir išvedžiau — ir sutaisiau. Ir tai aš! Tik tai aš!

KARLINSKAS

linksmi šypsodamos artinasi prie jos klaupiasi prieš ją žemai nulenkdamas galvą

Judita tu mano! Atleisk man. Nusidėjau aš. Dabar matau, širdyt, kad ačiū tau išsivadome! *bučiuoja ranką ir keliasi* Išsivadavom... Cha, cha, cha. ... Trejos vestuvės iš karto. Tai kaip iš pasakos! Trejos vestuvės!

⁶²*kračiais* — nuotakos turtas. [przypis edytorski]

⁶³*atsidėk ant manęs* — pasikliauk manimi. [przypis edytorski]

JUDITA

ką tai patylomis pasako dukterims, tos visos eina prie tėvo ir bučiuoja

KARLINSKAS

susigriaudinęs

Mano jus dukrelės, kaip mes laimingi!

MILCIA

Bet man mano Kaziuko gaila... *liūdnai* — Gaila! Jis taip mane mylėjo, taip mylėjo!
Gaila — širdį sopa⁶⁴...

MUNIA

Ir man jo bent kiek gaila. Bet ką darysi: tuose dalykuose turi veikti protas, ne širdis. Širdies vedama kasžin kur nueisi... Gyvenime reikia įsitaisyti praktiškai. Kaziukas, žinai koks svajotojas apie nebotus daiktus, apie nepasiekiamus idealus. Su tokiu žmogum sunkus gyvenimas: šiada tada gali atsitikti nelaimė. Įklius kur ir pabaiga! Jau ką negalima — tai negalima buvo eiti už jo. Ką taip eiti, tai geriau pulti į vandenį ir nusiskandinti...

MILCIA

Munyte, nekalbėk taip. Aš jo dar labiau gailiu, primindama jo gražias kalbas: «Meilyt», sakė jusiai — «mes gyvensime žmonių labui. Mes abu dirbsime, vargsime — tik dėl žmonių gero... Jei reikės, ir galvą už šventą darbą padėsime..» O paskui... Paskui... Kaip jis verkė atsisveikindamas su manim... Oo!

uždengia akis

MUNIA

Nebe laikas dabar vaitot ir gailėt atmestojo! Tesiramina jis kaip išmanydamas. O tau reikia pagalvoti apie savo ateitį!

MILCIA

Mano ateitis skaisti, graži, be rūpesčių! Bet Jancia... Jancia nabagėlė...

MUNIA

Taip, Jancia nabagėlė!

JANCIA

Kodėl jūs manęs taip gailite?

VISI

Kaip tavęs negailėti, kaip negailėti tavęs — už klapo išduodant...

JUDITA

meilindama ją

Dukrele mano miela, už klapo.

JANCIA

piktai pasipurtinusi

Neaimanuokite ir negailėkite manęs! Mano ateitis skaistesnė ir gražesnė negu jūsų visų drauge. Man klosis geriau negu jums. Matysite! Tasai klapas šoks pagal mano muziką⁶⁵. Matysite visi — matysite!

JANCIA *apsisuka ant užpenčių ir išbėga*

Uždanga.

⁶⁴*sopa* — skauda. [przypis edytorski]

⁶⁵*šoks pagal mano muziką* — dabar: pagal mano dudelę. [przypis edytorski]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z **Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur**.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na **Licencji Wolnej Sztuki 1.3**. Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w **Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur**. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/didziulienė-zmona-lietuvaite>

Tekst opracowany na podstawie: Liudvika Didžiulienė-Žmona, Lietuvaite : 3 veiksmų 4 paveikslų komedija, [Vilnius], Strazdų ir Vėgėlės raidės, spaudinta M. Kuktos sp., 1912.

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Utwór powstał w ramach konkursu „Współpraca w dziedzinie dyplomacji publicznej 2013”, realizowanego za pośrednictwem MSZ RP w roku 2013. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o konkursie „Współpraca w dziedzinie dyplomacji publicznej 2013”. Publikacja wyraża jedynie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP. Publikacja parengta įgyvendinant projektą „Wolne Lektury” (<http://wolnelektury.pl>). Skaitmeninė reprodukcija padaryta Fondo „Nowoczesna Polska”/Lietuvos kultūros paveldo — virtualioje erdvėje (<http://www.epaveldas.lt>), pasitelkiant egzempliorių iš bibliotekos kolekcijos. Veikalas sukurtas konkurso, įgyvendinamo 2013 m. bendradarbiaujant su Lenkijos Respublikos Užsienio reikalų ministerija — „Bendradarbiavimas viešosios diplomatijos srityje 2013” („Współpraca w dziedzinie dyplomacji publicznej 2013”) ribose. Leidžiama laisvai naudoti veikalą, su sąlyga, jog bus išsaugota aukščiau pateikta informacija, taip pat informacija apie taikomą licenciją, teisės turėtojus bei konkursą. Publikacija išreiškia tik autoriaus pažiūrą, todėl negali būti tapatinama su oficialiomis Lenkijos Respublikos Užsienio reikalų ministerijos pažiūromis.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Monika Bogdziewicz, Paulina Choromańska.

ISBN 978-83-288-0185-1

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: **szczegóły na stronie Fundacji**.